

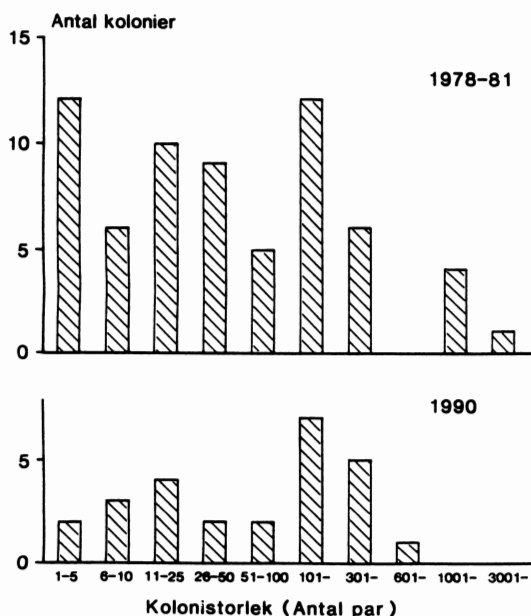
Storskrakarnas kollektiva fiske på senhöst och vinter har varit kända av människan i långa tider. Detta har utnyttjats så att man lagt ut fångstanordningar i de vikar där storskrakarna är efter år samlats för att fiska. På några dagar har man med skrakarnas hjälp fått fisk till hela vintern (samt en och annan storskrake som fastnat i näten förstås). Gunnar Brusewitz berättar i sin utmärkta *Höstdagbok* om Vetenskapsakademins Handlingar för 1749, där människans utnyttjande av storskrakarnas fiske beskrivs. Säkert har fiskemetoden varit känd långt tidigare.

Däremot har jag inte funnit sothönsens kollektiva födosök beskrivet i den litteratur jag har tillgänglig. Cramp m fl nämner inte, i *The Birds of the Western Palearctic*, vol. II, något om detta beteende såvida man inte kan tolka in det i följande mening: *In favourable feeding places, winter flock often dense; activity synchronised, mainly through social facilitation*. Inte särskilt klargörande, eller hur? Finns det beskrivet i annan litteratur eller är det så att jag misstolkat sothönsens beteende? Det vore intressant att få min tolkning bekräftad (eller tillrättalagd).

Lars G R Nilsson, Kämpagränden 21 B, 223 76 Lund.

Skrattmåsen *Larus ridibundus* på stark tillbakagång i Skåne

De första skratmåsen häckade i Skåne i början av 1800-talet. Hela det följande århundradet var arten ovanlig i landskapet, liksom i Sverige i övrigt. Omkring det senaste sekelskiftet började skratmåsen den stora expansionen, som tycks ha kulminerat omkring 1970-1980. Historik, invandring och förekomst har skildrats i en föredömligt noggrann uppsats av Stig Fredriksson 1979 (*Vår Fågelvärld* Årg. 38, nr 3 sid 173-200) plus separat bilaga). Fredrikssons inventering utfördes i slutet av 1960-talet och han beräknade då den svenska populationen av skratmåsen till 270 000 par. Av dessa fanns då ca 29 000 par i Skåne.

Figur 1. Uppgifter om skratmåsen *Larus ridibundus* kolonier i Skåne vid inventeringarna 1978-81 och 1990. En tydlig nedgång framgår klart och alla kolonier över 1000 par har försvunnit.

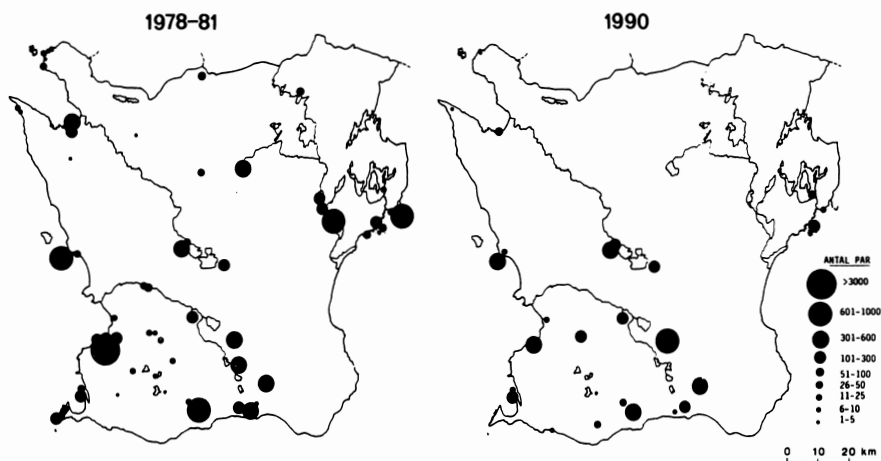
Number and size of colonies of the Black-headed Gull *Larus ridibundus* in Skåne, southernmost Sweden. Records from censuses in 1978-81 and in 1990. Colony size (number of pairs) on the x-axis and number of colonies on the y-axis.

Nästa gång som skrattnåsen inventerades i Skåne blev i samband med SkOF:s sjö- och kustinventeringar (1978-81). Då inräknades sammanlagt ca 18 700 par skrattnåsar. Sedan har vi i Skåne noterat att flera stora kolonier har försvunnit, och det föranledde oss att genomföra en inventering under sommaren 1990. Resultatet: Cirka 4 700 par! Vi kan således notera en mycket kraftig tillbakagång hos skrattnåsen, i grova drag beskriven i följande siffror och årtal:

1970	29 000 par
1980	19 000 par
1990	5 000 par

Utvecklingen för skrattnåsen är inte unik för Skånes del. Samma tillbakagång har rapporterats från många håll i Sverige och övriga Nord-Europa. I en kommande uppsats kommer vi att mer i detalj redovisa den skånska inventeringen och utvecklingen för skrattnåsen. Ett par figurer kan det dock vara befogat att foga till denna summariska redovisning. I Fig. 1 visar hur skrattnåsarna fördelade sig på kolonistorlekar under sjö- och kustinventeringen, respektive vid 1990 års inventering. Av figuren framgår två saker mycket tydligt: den faktiska nedgången i antal par och att alla stora kolonier (över 1000 par) har försvunnit. I Fig. 2 visas den geografiska fördelningen. Ett tydligt mönster är att skrattnåsen ej förekommer på Österlen och att tillbakagången är tydligast i den norra halvan av landskapet.

Inventeringen under 1990 har skett i samarbete med de lokala fågelklubbarna. Ekonomiskt stöd har erhållits från WWF.

Figur 2. Skrattnåsens geografiska fördelning i Skåne vid inventeringarna 1978-81 och 1990.

Geographical distribution of the Black-headed Gull colonies in Skåne, Sweden. The size of the dot indicates the number of pairs in the colony.

Summary

*The Black-headed Gull *Larus ridibundus* has decreased very rapidly in many parts of Sweden in recent years. In Skåne, the southernmost province of Sweden, the following figures clearly shows this: 1970: 29 000 pairs; 1980: 19 000 pairs and 1990: 5 000 pairs. A more detailed paper will be published in the near future. Reasons for the decline are not discussed.*

Paul Eric Jönsson och Johnny Karlsson, Ekologihuset, 223 62 Lund